

Posudek diplomové práce

Autorka: Alžběta Rohlenová

Název: Spirituální potřeby lidí s DMO a jejich naplňování v sociální péči

Oponentka: PhDr. Hana Janečková PhD., Evangelická teologická fakulta UK a 3. lékařská fakulta UK v Praze

Diplomovou práci Alžběty Rohlenové charakterizuje vyváženost teoretické a praktické části, zřetelně stanovený cíl, dobře zvolená a popsána metodologie v empirické části, kvalitně a přehledně provedená analýza získaných dat a diskuse výsledků v závěru práce. Sympatická je kontinuita zájmu studentky o otázky spirituality na bakalářské i magisterské úrovni jejího studia. To se odráží ve způsobu přemýšlení o tématu, ve výběru odborné literatury i v definování cílů práce.

Po formální stránce je práce členěná do osmi logicky uspořádaných kapitol, z nichž větší část je věnována teoretickému výkladu problematiky dětské mozkové obrny, spirituality křesťanské i nenáboženské, lidských potřeb, citlivě poskytované pomoci a podpory lidem s DMO. Ve výkladu pomáhajícího vztahu, ale i jinde, lze zachytit křesťanská východiska autorčina chápání spirituality.

Menší část, zhruba třetina textu, je věnována výzkumu, jeho strategii, popisu zvolených metod, zkoumaného vzorku i výzkumných nástrojů. S velkou pečlivostí provedla studentka analýzu výsledků, které získala jednak prostřednictvím vlastních dotazníků, jednak z dříve provedeného reprezentativního výzkumem Zdeňka Nešpora DIN 2006. Své poznatky o spiritualitě lidí s DMO a jejich spirituálních potřebách prohloubila ještě kvalitativním výzkumem, tedy hloubkovými rozhovory s klienty dvou poskytovatelů služeb. Scénář pro své rozhovory si rovněž velmi pečlivě připravila, což jí umožnilo přiblížit se svým respondentům a otevřít témata, která ji vzhledem ke stanoveným cílům výzkumu zajímala. To dokumentují i příložené ukázky realizovaných rozhovorů. Výsledky obou částí výzkumu považuji za velmi zajímavé a dobře zpracované. Celá empirická část práce představuje vzor naplnění standardu stanoveného pro realizaci sociálních výzkumů v rámci magisterských prací na ETF.

Práce obsahuje rozsáhlý seznam použité literatury, která zahrnuje jak často citované a běžně dostupné tituly, tak odkazy na zdroje pečlivě vybrané v zahraničních časopisech, knižních publikacích a na českých i cizojazyčných webových stránkách.

To, co by mohlo být této práci vytknuto, se jeví jako málo podstatné v porovnání s jejími silnými stránkami. Nedostatky se týkají především citací zdrojů. Autor jménem Haupt (s. 10) není citován ani pod čarou ani v seznamu literatury (najdeme jej až na s. 14 jako autora citovaného jinými autory). Nepřesně je uvedeno jméno Daniely Filipiové na s. 15 a v seznamu použité literatury na s.74. Zde je též neúplné jméno druhého autora v odkazu Duda M., Igor, S. (nejspíše Smělý, dle odkazu pod čarou na s. 21). V seznamu dále chybí jméno Goffi z odkazu č. 39 a 40 na s. 22 a č. 32 na s. 20 a dalších. Odkaz č. 49 (Kalvínská) nenajdeme v seznamu literatury, podobně jako Slovník spirituality. Chybí též citace knihy Petra Jandejska (s. 16). Autorka hovoří na s. 16 o neustálých diskusích o důstojnosti v biomedicině, ale neuvádí, kde se lze s těmito diskusemi seznámit. Odkaz na Univerzální

deklaraci o bioetice a lidských právech UNESCO nelze dohledat ani pod čarou na s. 24, ani v seznamu literatury. Pro čtenáře by bylo vstřícnější, kdyby seznam literatury spojil časopisecké, knižní i elektronické zdroje do jednoho abecedního seznamu. Také elektronické zdroje mají svůj standardní způsob citování, který zde není zcela dodržen. Autorka se rovněž potýká s nejistotou v citování ze sekundárních zdrojů (Šimr na s. 41).

Práce má vytříbený styl, jednotlivé kapitoly na sebe plynule navazují, autorka průběžně rekapituluje, k čemu ve své práci dospěla, propojuje a zdůvodňuje obsah kapitol. Některá souvětí by potřebovala lépe propracovat svoji jazykovou stavbu (např. na s. 44 "...posilováním odpovědnosti přispět k tomu vést klienta...").

Celkově je práce důležitým příspěvkem ke zlepšení kvality poskytování osobní asistence prostřednictvím jejího rozšíření o spirituální dimenzi. Jelikož jde o téma náročné, není mu věnována v naší odborné literatuře, v sociálním výzkumu ani v praxi dostatečná pozornost. O to více je třeba ocenit význam a solidní úroveň zpracování předložené diplomové práce, zejména její inovativní metodologické uchopení studia lidské spirituality.

Doporučuji předložení diplomové práci k obhajobě a navrhuji její klasifikaci písmenem **B - velmi dobře**.

V Praze dne 2.8.2014

Otázky pro diskusi:

1. Definujte jednoznačněji, než se Vám zdařilo na s.13, co vyjadřují pojmy vada (impairment), postižení (disability) a znevýhodnění (handicap). Zkuste odlišit bariéry na straně jedince (handicapy) a bariéry na straně společnosti (stigmatizace, vyčleňování, diskriminace, architektonické bariéry) a popsat jejich vzájemný vztah.
2. Můžete uvést příklady, kdy dochází ke zpochybnění důstojnosti lidského života. Na s. 16 zmiňujete biomedicínské diskuse. Oč v nich jde? Na s. 17 tvrdíte, že úlohou osobního asistenta je "spíše podpora člověka s postižením". Je ještě nějaká jiná alternativa?
3. Co to znamená, že člověk je oproti jiným tvorům založen na duchovní výjimečnosti? Jiná stvoření tedy nemají důstojnost? Co si myslíte o tvrzení I. Štampacha, že osobami můžeme nazvat živé bytosti, které se vyznačují intelektem, svobodou a tvorbou, jak uvádíte na s. 23.
4. S jakými předsudky vůči spirituálním prožitkům a potřebám jste se setkala u pracovníků pomáhajících profesí? Mluvíte o nich na s. 17. Zvažte i případný vliv Vaší vlastní spirituality na výsledky Vašeho výzkumu (tj., že u lidí s DMO je spiritualita větší než u ostatní populace). Mohla Vaše případná spiritualita ovlivnit výběr respondentů?